

קול קורא

אתגר האנתרופוקן: היבטים תיאורטיים

סדנת מחקר של כתב העת
תיאוריה וביקורת

7-8 בפברואר
2022

משבר האקלים המחמיר וקריסת המערכות מאפשרות החיים בכדור הארץ הובילו בעשורים האחרונים לעיסוק ציבורי גובר בסוגיות סביבתיות. לנוכח גלי חום, שרפות, הפשרת קרחונים והכחדה מסיבית של מינים, עתידו של כוכב הלכת ניצב כעת גם בראש סדר היום האקדמי - לא רק במחלקות למדעי החיים וכדור הארץ, אלא אף בפקולטות למדעי הרוח והחברה. עם זאת, במקרים רבים הדיון בסוגיות הללו נעדר עיון תיאורטי של ממש ורפלקסיה ביקורתית: התופעות מבטאות שינוי רדיקלי, אך המושגים נשארים על כנם. אף שהצעדים לריסון ההתחממות העולמית הם בחלקם טכנולוגיים ולוגיסטיים, המשבר מחייב להמשיג מחדש כמה מן הקטגוריות המרכזיות והשאלות הבסיסיות ביותר במדעי האדם: מהו האדם בעידן שבו פעילותה של האנושות יכולה להביא לקיצה? האם פירושו של "המשבר הגדול ביותר בהיסטוריה האנושית" הוא גם אפשרות הפיכתה של ההיסטוריה לקטגוריה שחורגת מן האנושי? כיצד לתאר ולהבין מעשים של סוכנויות פעולה חפציות או דוממות? ומה מעמדם של החברה, התרבות, העבודה, הדת, המעמד והמגדר כאשר ההווה אינה חגה עוד סביב האדם בלבד?

סדנת המחקר תתמקד במושג האנתרופוקן - עידן האדם, העידן שבו הפך האדם לכוח המשפיע ביותר על כדור הארץ. רבות מהנחות היסוד בדבר היחסים בין האנושי לטבעי נוצרו בעידן הגיאולוגי הקודם, ההולוקן, שבו האוויר, האדמה והמים היו גורמים שהתנו את הפעילות האנושית ועמדו ברקע שלה; אך על החשיבה האנתרופוקנית מוטל ללכת אל מעבר להנחות הללו ולהבין מה קורה בתהליך שבו הגורמים הללו אינם נתונים עוד והם משנים את צורתם. בשני העשורים האחרונים הדבר נעשה דרך כמה מהלכים תיאורטיים: פוסט-הומניזם, מטריאליזם חדש, ריאליזם ספקולטיבי ואונטולוגיה תלוית אובייקט. בסדנה נבחן את האתגרים שמהלכים אלו ודומיהם מציבים למחשבה הומניסטית, ונבקש להניח יסודות לניסוחה של פרספקטיבה אנתרופוקנית בישראל - כזאת שמתייחסת למאפיינים אקולוגיים מקומיים ומבקשת לעיין מחדש בשאלות החברתיות, הפוליטיות, והתיאולוגיות של המקום שבו אנו חיים.

סדנת המחקר תיערך במכון ון ליר בירושלים בתאריכים 7-8 בפברואר 2022. הסדנה תתבסס על טיוטות מאמרים שהמשתתפות והמשתתפים יכתבו במיוחד לסדנה והן יישלחו מראש לכלל המשתתפים בה.

המעוניינות ים להשתתף בסדנה מוזמנות ים לשלוח קורות חיים והצעה של עד 1000 מילה ובה פתח לדין באחד או יותר מן האתגרים המושגיים והתיאורטיים העולים ממשבר האקלים, עידן האנתרופוקן או הפרדיגמה הפוסט-אנושית.

את ההצעות יש לשלוח עד 16 באוקטובר 2021
לענת שלם, רכזת המערכת של תיאוריה וביקורת
בכתובת anats@vanleer.org.il

תשובות יישלחו עד 26 באוקטובר 2021.

המשתתפות והמשתתפים שהתקבלו לסדנה יידרשו למסור טיוטת מאמר (5000-6000 מילה) עד 15 בינואר 2022. הסדנה תשמש בסיס לגיליון נושא של תיאוריה וביקורת.

ועדת הסדנה:

ד"ר עפרי אילני | ד"ר חגי בועז

ד"ר טל כוכבי | ד"ר שאול סתר | ענת שלם